

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1933 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vinstmedel hos Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

I en den 3 mars 1933 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 201, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen förklara, att Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet må, utan hinder av vad i avtalet den 26 maj 1930 mellan staten och bolaget är stadgat, under budgetåret 1933/1934 av medel, som stå till bolagsstämans disposition, tillhandahålla statsverket jämte utdelning å stamaktierna ett belopp av 10 miljoner kronor.

I huvudsaklig överensstämmelse med beslut av 1930 års riksdag träffades mellan staten och Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet den 26 maj 1930 avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol. Enligt utfästelse i detta avtal genomfördes av bolaget under år 1930 vissa ändringar i bolagsordningen, avseende bland annat begränsning av vinstutdelningen å aktierna. I § 6 av bolagsordningen stadgas sålunda, att bolagets aktier skola medföra rätt till årlig vinstutdelning med högst fem och en halv procent å aktiebeloppet, och att företrädesrätt skall tillkomma preferensaktierna framför stamaktierna till vinstutdelning med ett belopp, motsvarande fem och en halv procent å preferensaktiebeloppet. Härigenom begränsas utdelningen å stamaktiekapitalet — som uppgår till nominellt 29 miljoner kronor och i sin helhet äges av staten — till högst 1,595,000 kronor.

I sin förslagsberäkning av statsinkomsterna för budgetåret 1933/1934 har riksräkenskapsverket under rubriken »statens aktier» beräknat inkomsten från Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet till nyssnämnda belopp av 1,595,000 kronor. Såsom chefen för finansdepartementet vid anmälan av finansplanen och inkomstberäkningarna i årets statsverksproposition (inkomsterna: sid. 22, 48 och 49) angivit, har det därjämte befunnits möjligt att för finansiering av riksstaten för nästkommande budgetår i viss utsträckning taga i anspråk hos tobaksmonopolet fonderade vinstmedel. Det för riksdagen framlagda

budgetförslaget förutsätter i sådant hänseende, att av tobaksmonopolets vinstmedel ett belopp av 10 miljoner kronor skall under sagda budgetår tillhandahållas statsverket. Detta belopp har beräknats under rubriken »statens aktier» och inkomstiteln Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, vilken titel alltså upptagits med 11,595,000 kronor.

Med hänsyn till ordningen för tilkomsten av gällande grunder för utövädet av statens tobaksmonopol har föredragande departementschefen ansett tillfälle böra beredas riksdagen att avgiva förklaring av innehåll, att berörda grunder icke skola utgöra hinder för den sålunda förutsatta åtgärdens genomförande.

*Utskottets
yttrande.*

Då 1930 års riksdag i skrivelse den 17 maj, nr 258, för Kungl. Maj:t anmälde sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utövädet av statens tobaksmonopol jämte i ämnet väckta motioner, anförde riksdagen bland annat följande. Den under senare år tillämpade principen, att statens vinst ur tobakshanteringen utöver skälig avkastning å statens i företaget nedlagda kapital skulle uttagas genom tobaksskatten, borde även för framtiden upprätthållas i full utsträckning. Därest utdelningen å stamaktierna komme att växla i storlek efter resultatet av Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolets verksamhet, låge det antagandet nära till hands, att bolagets prispolitik skulle komma att i viss mån påverkas av budgetens behov och bolagets vinster sålunda utnyttjas i budgetreglerande syfte. Såsom i en av de väckta motionerna framhållits, måste det anses mindre lämpligt att på ett dylikt sätt utöva en av riksdagen icke beslutad beskattning samtidigt med att en sådan inverkan å prispolitiken skulle kunna för monopolbolaget medföra svårigheter. Möjligheten att inverka å storleken av utdelningen å stamaktierna genom prissättning å bolagets varor borde därför icke längre hållas öppen. Den ordning, som tillämpats alltsedan år 1927 och vilken innebure, att statens utdelning å stamaktierna fixerats, borde följaktligen bibehållas samt säkerställas genom föreskrift i bolagsordningen.

I propositionen har förutsatts, att statsverket utöver den inkomst, som uttages ur tobakshanteringen genom beskattning och genom utdelning å statens aktier i monopolbolaget, skall under nästkommande budgetår av bolagets vinstmedel taga i anspråk ett belopp av 10 miljoner kronor. Även om med hänsyn till ovannämnda av 1930 års riksdag gjorda uttalande vissa erinringar kunna riktas mot detta förfaringsätt, har utskottet likväl, i betraktande av nu föreliggande omständigheter samt den föreslagna åtgärdens tillfälliga karaktär, ansett sig böra tillstyrka bifall till propositionen. Utskottet har emellertid icke förbisett, att vissa olägenheter kunna uppkomma härav, i det att fullföljandet av bolagets avsikt att nedbringa bolagets skuld till pensionsstyrelsen därigenom försvåras.

Utskottet hemställer,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts för-
varande proposition nr 201.

Stockholm den 17 mars 1933.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bärge, Ericson i Obergå, Wohlin, Åström, Jönsson
i Slätåker, Månsson i Furuå, Jönsson i Boa, Lövgren i Boden, Björklund,
Olsson i Gäåle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Lithander, Wahlmark,
Forsberg, Östergren, Larsson i Örbyhus, Heiding och Johansson i Krogstorp.
